

Llull

J.V. Foix

Per la seva vida, per les seves idees i no pas per haver escrit, per exemple, el capítol 79 de *Doctrina Pueril* ("De les arts mecàniques"), Llull fou, i resta, l'antiburgès.

Els seus ideals de contemplació foren sempre voluntat d'acció. Els seus dos anys d'estada a Miramar foren els anys de biblioteca que han precedit l'actuació dels grans revolucionaris.

Passió d'unitat i passió d'amor. Com tots els grans poetes. La seva acuitat, però, és la dels polítics excepcionals. La seva concepció de la Catolicitat s'oposa a la interpretació local dels catòlics nacionals d'avui. La seva condició de gran poeta no s'oposa, en canvi, a la de gran polític (de la Ciutat de Déu). Llull fou, i resta, l'anti-Richelieu.

Passió d'unitat i folia de veritat. També, com tots els grans poetes, qui ama la unitat ama l'ordre. Un ordre teològic, però endolcit per les més bigarrades follies d'amor. Tant que s'hi desassembla i tant que s'hi assembla: Dant. Però qui ama la seva realitat individual amb tots els seus desvaris, amb totes les seves metamorfosis —perdoneu l'expressió— "metafísiques", és presa de les tres grans passions: Veritat, Unitat i Catolicitat. Els seus trasbalsos d'amor il·luminen la realitat de clarors celestes.

Per això, quan proposa, encerta, i li diuen, a Roma, foll; quan vol persuadir, l'apedreguen; quan estén els braços en abraçada universal d'amor, el titllen, encara, de foll. Divina folia feta de plors d'amor i de rigidesa mental!

Ningú no pot comprendre Llull millor que la joventut espiritualista d'avui. Als drets de l'home oposa els de la Veritat; a les gaubances materials, les de l'esperit; al transitori, l'universal; a la quietud burgesa, la passió vivent; a la inquietud decadent, la certitud. A l'ordre del món material i materialista, Llull és l'anticapital. El de Marx, o els seus, i l'altre...

L'ordre pel qual llanguí Llull refusa la jerarquia. Déu com a centre —l'Amor Infinit— i la Comunitat. Dins aquest Comunisme espiritual, cada ésser crema amb la seva pròpia guspira en una sola flama

d'amor. La unitat dels éssers és perfecta i diríeu que per a Llull el nostre planeta és, Natura amb animals i plantes, l'home com a combustible, una llàntia encesa sota el nostre cel nocturn a la glòria eterna del Creador.

El millor poema escrit en català és, ara per ara, el *Llibre d'Amic e Amat*. Sospirs, llàgrimes, llanguiments: heus ací el ritme. Per a la "rima" un doll de mots ordenats dins la més pura ortodòxia literària. Cada mot, hi té la dolcesa d'un plor damunt de coixins immaterials. Com en els més bells dels estols els mots perden tot el llast i floten damunt les planes del llibre com els més torbadors dels vegetals aquàtics.

Per "vies sensuais i per carrers intel·lectuals" Llull cercà l'Amat i el trobà. Cercà l'amor i en morí. Tots els camins foren per a Llull transitables, i pedres i rostolls foren per a ell immenses vies asfaltades damunt les quals els estels reflectien immortals cal·ligrames arboris.

La Publicitat, 10-XII-1933